

Nå svinger historiens pendel igjen mot et dypt alvor

Taler
Jonas Gahr Støre

Dato
8 mai 2025

Sted
Oslo

Omstendigheter

Statsministerens innledning på lanseringen av Nasjonal sikkerhetsstrategi

1 God morgen og velkommen!

«Lukket på grunn av glede».

5 Det sto det i ett av butikkvinduene her i Oslo, 8. mai, for 80 år siden.

Etter 1945 ble glede raskt til alvor; jernteppe, kald krig, opprustning og mer til.

Så kom 1990-tallets tøvær.

10

Nå svinger historiens pendel igjen mot et dypt alvor.

15 Regjeringen legger i dag frem den første nasjonale sikkerhetsstrategien.

Det skjer i den mest alvorlige og usikre tiden Norge har stått i siden den annen verdenskrig. Det er den mest alvorlige fordi:

20

Vi er nabo til et farligere og mer militarisert Russland som igjen har brakt storkrig til Europa – en direkte trussel mot vår sikkerhet.

Kina vokser frem som en ny, global stormakt, i rivalisering med USA.

Vår nærmeste allierte USA opptrer på en måte som øker usikkerheten på mange områder.

25

Og vi møter utfordringer på langt flere områder nå enn før:

- Sikkerhet, teknologi og økonomi veves sammen.

- Skillet mellom krig og fred viskes ut.

30

I sum gjør dette at verden på kort tid har blitt farligere og mer uforutsigbar.

I denne situasjonen trenger Norge en nasjonal sikkerhetsstrategi – slik land som
35 USA, Storbritannia, Tyskland, Nederland og Sverige har.

Denne strategien er den siste, viktige grunnsteinen innen nasjonal sikkerhet i
denne stortingsperioden:

40

Først satte vi ned Forsvarskommisjonen og Totalberedskapskommisjonen.

Deretter: Langtidsplanen for Forsvarssektoren (LTP) og

Totalberedskapsmeldingen med bred støtte i Stortinget.

Og nå legger vi frem den første nasjonale sikkerhetsstrategien, et helhetlig,
45 overordnet og langsiktig dokument som bygger videre på tenkningen fra LTP
og totalberedskapsmeldingen.

Hvorfor nå?

50

Grunnene er mange:

Jeg har nevnt alvoret i situasjonen vi står i. Vi må igjen være forberedt på at krig
55 kan ramme Norge. Vi må være forberedt på at alvorlige hendelser, som
sabotasje, også kan ramme oss.

Jeg har nevnt bredden av utfordringer – fra nye helsekriser, terror,
desinformasjon og økonomisk press til krig og angrep på vår viktigste
infrastruktur.

60 Jeg har nevnt usikkerheten i møte med stormakter som rører på seg – i vest og
øst.

Mot dette bakteppet trenger vi – som et lite land – å bli enige om det
65 grunnleggende og overordnede vi skal holde fast ved.

Jeg vil også fremheve – og dette er et hovedbudskap – at langt flere aktører i samfunnet nå må forholde seg til spørsmål om sikkerhet.

70

Bedrifter. Kommuner. Medier. Fagbevegelse. Frivilligheten. Forskere. Folk.

De trenger ett sted å gå for å forstå hvordan regjeringen ser situasjonen vi står i, våre interesser og våre prioriteringer fremover.

75

Derfor er også strategien kort, ført i et enkelt språk og retningsgivende – uten å være en tiltaksliste.

80

Strategien er som en feltrasjon som man ville sagt i Forsvaret – den veier lite, inneholder mye.

85

Jeg vil også peke på at denne strategien har et enstemmig Storting bedt om.

Derfor har vi også konsultert Den utvidede utenriks- og forsvarskomiteé (DUUFG) underveis i arbeidet.

90

Jeg vil spesielt takk lederen for DUUFG, Ine Eriksen Søreide, for god kontakt underveis i arbeidet.

95

Det gjør Norge tryggere at vi, på tvers av politiske skillelinjer, kan stå sammen om så mye av det grunnleggende for vår nasjonale sikkerhet.

Dere har fått selve strategien utdelt og sikkert rukket å se på. Som dere har sett, er dette strukturen i strategien:

100

Først: Våre seks grunnleggende sikkerhetsinteresser.

Så: Situasjonen vi står i – vår verden i dag på fem korte sider.

Deretter: Hoveddelen av strategien – tre prioriteringer knyttet til forsvarsevne, sivil motstandsdyktighet og økonomisk sikkerhet. Hver av disse tre

105

hovedprioriteringene er igjen brutt ned i de viktigste oppgavene.

110 Jeg skal ikke her gå igjennom hele strategien eller alle oppgavene. Men la meg dele mine refleksjoner om noen av de viktigste budskapene:

For det første,

115 Om våre sikkerhetsinteresser.

De er viktige og de er bredt definert. Dette fordi nasjonal sikkerhet handler om mye mer enn det spisse og synlige; om mer enn soldater, kuler og krutt.

120 Sikkerhet og handlefrihet handler for eksempel også om økonomi og teknologi.

Vi husker: Lenge før de russiske stridsvognene rullet over grensen til Ukraina i februar 2022, forberedte Russland et økonomisk press mot Europa. Det skjedde ved å holde igjen gass allerede høsten 2021.

125 Vi ser dette på svært mange områder: Sikkerhet, teknologi og økonomi veves stadig tettere sammen.

Vi trenger økonomisk vekst for å kunne investere i forsvar og beredskap.

130 Vi trenger – av hensyn til vår sikkerhet – tung kompetanse på teknologi og områder som kunstig intelligens.

135 Vi trenger en sterk industribase og viktige strategiske næringer for å kunne produsere mer av det vi trenger i krise og krig. – Det gjelder for eksempel innenfor det maritime, energi, prosessindustri, telekom, forsvar og finans.

Og: Vi trenger EØS-avtalen – en av våre viktigste sikkerhetspolitiske avtaler.

140 For det andre,

Betydningen av vår geografi og nordområdene.

Vi er nabo til Russland i nord, og vi har verdens nest lengste kystlinje. Det nordlige og det maritime – dette er vår geografi og vår historie og er mye

vektlagt i strategien.

Forholdet vårt til Russland i nord – der stormaktene møtes – har historisk vært preget av stabilitet. – Men vi er nabo nå til et farligere regime.

150

Vår politikk overfor Russland skal være fast, forutsigbar og gjenkjennelig – avskrekking og beroligelse – i tråd med lange linjer i vår sikkerhetspolitikk.

Russland utgjør nå den største sikkerhetsutfordringen for Norge og Europa.

155

Faren for alvorlige hendelser, konfrontasjoner og krig har økt.

Vi har verdens største konsentrasjon av kjernevåpen og andre militære kapasiteter er nær vår grense.

160

Vi merker økt interesse for Arktis. Regionens strategiske betydning har økt.

Dette stiller økte krav til Norge; vi må fortsatt forstå og forme utviklingen i nord. Vi må derfor ha et idéforsprang innen kunnskap og politikkutvikling i nord.

165

Og vi må være tilstede, med både militære og sivile kapasiteter.

Det betyr at levende lokalsamfunn i nord – også på Svalbard og i Øst-Finnmark – er nødvendig for nasjonal sikkerhet.

170

En ny dimensjon er at Norge blir viktig for transitt av allierte styrker i Norden og Østersjøregionen.

175

Samtidig er Norge en betydelig havnasjon. Vi skal fortsette å satse på maritim sikkerhet, overvåkning og situasjonsforståelse.

Og til alt dette kommer klimaendringene, la oss ikke glemme – en global sikkerhetstrussel – som er spesielt tydelig i Arktis.

180

For det tredje,

Stormaktene er i bevegelse: USA, Kina og Russland. Essensen av vår analyse

185 ligger her, i denne strategien.

NATO er avgjørende for Norge.

190 Vi skal bidra til å sikre NATOs troverdighet ved å holde alliansen sterk og samlet.

Vi skal bidra til å opprettholde USAs engasjement for vår sikkerhet. USA er vår viktigste allierte. Vi har felles interesser, vi deler etterretning, våre spesialstyrker øver sammen.

195

Samtidig: Fortsatt omfattende amerikansk militær tilstedeværelse i Europa kan ikke tas for gitt.

Norsk sikkerhet må derfor ha flere bein å stå på.

200

Kall dette en garderingsstrategi i forsvars- og sikkerhetspolitikken:

Vi skal raskt styrke egen forsvarsevne.

205 Samtidig skal vi fordype samarbeidet med andre land i Norden, Nord-Europa og EU. Det nordeuropeiske samarbeidet om forsvar og sikkerhet blir stadig mer operativt og forpliktende.

210 Et tydelig uttrykk for det er at senere i dag er Norge vertskap for et toppmøte i *Joint Expeditionary Force* (JEF), et sikkerhetssamarbeid mellom 10 nordeuropeiske land. Vi skal diskutere situasjonen i Europa. JEF-landene er våre nærmeste allierte naboer og blant de fremste bidragsyterne til Ukraina.

215 Vi har også inngått egne avtaler om forsvarssamarbeid med blant annet Danmark.

For det fjerde: Europa.

220 Vår 'harde' sikkerhet ivaretas best innenfor rammen av det transatlantiske fellesskapet, NATO.

Men vår sikkerhet i bredt, som jeg nå har snakket mye om – økonomisk

225 trygghet, teknologiutvikling, samfunnsberedskap – peker mot økt europeisk samarbeid, med EU og med Storbritannia.

Også i den sammenheng er EØS-avtalen ikke bare Norges viktigste handelsavtale – den er viktig også for vår sikkerhet og beredskap.

230 Tettere samarbeid med EU er derfor gjennomgående et hovedvalg i strategien.

Vi skal knytte oss tettere til EUs agenda for økonomisk sikkerhet.

235 Vi søker mer samarbeid innen blant annet helseberedskap, romvirksomhet, regulering av de store teknologiselskapene, kritisk infrastruktur, for å nevne noe.

EUs initiativer for å styrke sin forsvarsevne, motstandsdyktighet og konkurransekraft er svært viktige også for oss.

240 EØS-avtalen gir oss ingen garantier for å delta fullt ut i et slikt utvidet samarbeid med EU. Det krever fortsatt politisk innsats og en proaktiv tilnærming.

Og la meg understreke, her kan norsk industri, næringsliv og forskning bidra. Norske bedrifter dekker strategisk viktige behov for våre allierte, der vi har
245 fortrinn. – Ikke minst med olje og gass, prosessindustri, maritim næring og forsvarsindustri bidrar vi til europeisk sikkerhet og motstandsdyktighet.

I sum er derfor denne strategien også en europastrategi.

250

Noen ord om oppfølging og ansvar til slutt:

255 Regjeringen har i flere runder drøftet strategien. Departementene er i gang med å følge opp innenfor sine sektorer og ansvarsområder.

Jeg har glad for at NHO, LO og mange andre fra næringsliv og fagbevegelse er her – samt representanter for forskning og teknologi.

260 Sikkerhet angår alle, hele samfunnet – og særlig næringsliv og arbeidsliv. Som jeg sa det på Norsk Industris årskonferanse denne uken: Når jeg er ute og besøker

små og store bedrifter, så spør jeg: Hvordan er adgangskontrollen her? Vet dere hva som eventuelt flyr oppe i lufta rett ved dere? Hvilke scenarier øver dere på?

265

Denne nasjonale sikkerhetsstrategien vil vi nå bruke som utgangspunkt for tettere samarbeid om sikkerhet. – Takk for alle deres gode innspill underveis i arbeidet.

270

Strategien handler også om tillit. – Vårt samfunn er tuftet på frie valg, rettssikkerhet, menneskerettighetene, et åpent offentlig ordskifte og akademisk frihet.

275

Disse kvalitetene gir vårt samfunn styrke. I den sammenheng er høy tillit avgjørende. Når vi stoler på hverandre og på samfunnsinstitusjonene, så styrker dette vår evne til å stå imot uro, usikkerhet og utfordringer.

Og nettopp fordi sikkerhetsinteressene våre er brede, er jeg også glad for å se mange fra frivilligheten og fra redaktørstyrte medier her.

280

Jeg ønsker en offentlig debatt om denne sikkerhetsstrategien velkommen i de kommende ukene. Som det sto i overskriften av en kronikk i Aftenposten i går: «Journalistikk er en nødvendig del av samfunnssikkerheten».

285

Til slutt, til hver enkelt av oss.

Alle må tenke igjennom: Hvordan blir jeg påvirket, og hvordan kan jeg bidra til norsk sikkerhet – til min egen sikkerhet?

290

Alle må spørre seg: Det er bra at nasjonale myndigheter tenker beredskap, men hvordan skal jeg tenke beredskap, og hva kan jeg bidra med?

Dette betyr at alle må med.

295

Og denne økte bevisstheten, økte årvåkenheten trenger vi også hos kommuner, organisasjoner, forskningsinstitusjoner, medier, sivilsamfunnet, ja – hos hver enkelt innbygger.

Takk for oppmerksomheten.

300

Kilde

<div>regjeringen.no</div>

Emner

Beredskap, Europapolitikk, Forsvar, Innledning, Nordområdene, Samfunnssikkerhet, Sikkerhetspolitikk, Ukraina

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/na-svinger-historiens-pendel-igjen-mot-et-dypt-alvor>

305

310

315

320

325

330

335